

ตอนที่ ๑๙

นิพพาน

นิพพานเป็นเป้าหมายชีวิต ที่มนุษย์ทุกคนต้องเดินทางไปถึง แม้ว่าจะรู้จักหรือไม่รู้จักนิพพานในขณะนี้ก็ตาม เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่เมื่อหมดกิเลสแล้วก็ต้องเข้านิพพานไป

ความรู้เรื่องนิพพานที่เป็นเป้าหมายชีวิตของมนุษย์นั้นได้หายไป

เส้นทางที่จะไปนิพพาน คือ ทางสายกลางก็ได้หายไป และวิธีการที่จะไปนิพพาน คือวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงธรรมกาย ด้วยการฝึกใจให้ “หยุด” ก็ได้หายไปด้วย

ความรู้เรื่องนิพพานได้กลับคืนสู่โลก มาให้ความกระจ่าง แก่มวลมนุษย์ในโลกนี้อีกครั้ง ก็ด้วยการค้นพบของหลวงพ่อดาวกาน้ำ

นิพพานเป็นเป้าหมายที่มนุษย์ทุกคนควรตั้งใจจะไปให้ถึง แต่เพราะไม่มีการ

สั่งสอนให้รู้จักเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต ไม่ได้มีการชี้หนทางไปนิพพานให้เข้าใจ มนุษย์ในโลกนี้จึงได้ตั้งเป้าหมายชีวิตของตนเองจนห่างไกลไปจากนิพพาน

แม้แต่คำกล่าวในการถวายเป็นสังฆทาน ในตอนท้ายที่มีการตั้งจิตอธิษฐานโดยอาศัยผลบุญที่เกิดจากการถวายเป็นสังฆทาน ขณะนี้มีเหลือกล่าวไว้เพียง “เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนานเทอญ” มีเพียงวัดไม่กี่วัดที่ยังคงคำอธิษฐานไว้ว่า **“เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข เพื่อมรรคผลนิพพาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนานเทอญ”**

เพื่อความเข้าใจในเรื่องนิพพาน ตามรอยฯ ขอนำพระธรรมเทศนาบางตอนที่หลวงพ่อกำลังถึงเรื่องนิพพาน มาให้ท่านผู้อ่านได้ศึกษาดังนี้

ในพระธรรมเทศนา เรื่อง **อาทิตตปริยายสูตร** แสดงเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๙๖ หลวงพ่อได้กล่าวไว้ว่า

“อะไรเป็นมรรค อะไรเป็นผล อะไรเป็นนิพพาน มรรคผล นิพพาน

กายธรรมอย่างหยาบ กายธรรมโคตรฏ โสดา สกทาคา อนาคา
อรหัตตอย่างหยาบ นั้นแหละเป็นตัวมรรค

กายธรรมอย่างละเอียด โสดาอย่างละเอียด สกทาคาอย่าง
ละเอียด อนาคาอย่างละเอียด อรหัตตอย่างละเอียด นั้นแหละเป็นตัวผล
นั่นแหละมรรคนั้นแหละผล

แล้วนิพพานล่ะ ?

ธรรมที่ทำให้เป็นกายโคตรฏ โสดา สกทาคา อนาคา อรหัตต พอถึง
ธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัต ก็ถึงนิพพานกัน นิพพานอยู่อย่างนี้

ถ้าไม่มีธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัต ก็ไปนิพพานไม่ได้

ธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัต เป็นวิราคธาตุวิราคธรรม

ตัวนิพพานเป็นวิราคธาตุวิราคธรรม เขาก็ตั้งดูตกัน พอถูกส่วนเข้า
ก็ตั้งดูตกันรั้งกันไปเอง

เหมือนมนุษย์ในโลกนี้ คนมั่งมีเขาก็เหนียวรั้ง คนมั่งมีไปรวมกัน

คนยากจน มันก็เหนียวรั้งคนยากคนจนไปรวมกัน

นักเลงสุรามันก็เหนียวรั้งนักเลงสุราไปรวมกัน

นักเลงฝิ่นมันก็เหนียวรั้งนักเลงฝิ่นไปรวมกัน

ภิกษุก็เหนียวพวกภิกษุไปรวมกัน

สามเณรก็เหนียวพวกสามเณรไปรวมกัน

อุบาสกก็เหนียวพวกอุบาสกไปรวมกัน

อุบาสิกาก็เหนียวพวกอุบาสิกาไปรวมกัน มีคล้ายๆ กันอย่างนี้

แต่ที่จริงที่แท้เป็นอายตนะสำคัญ อายตนะดึงดูด เช่น โลกายตนะ อายตนะของโลก ในกามภพ อายตนะของกาม มันดึงดูดให้ขังอยู่ในกามคือ กามภพ

รูปภพ อายตนะรูปพรหมดึงดูด เพราะอยู่ในปกครองของรูปฌาน อายตนะดึงดูดให้รวมกัน

อรุภพ อายตนะของอรุปรหม อรูปฌานดึงดูดเข้ารวมกัน

อตุลิต ภิภขเว สหยาตนะ นิพพานเป็นอายตนะ อันหนึ่ง เมื่อหมด กิเลสแล้ว นิพพานก็ดึงดูดไป นิพพานเท่านั้น ให้รู้จักหลักจริง อันนี้ก็เอา ตัวรอดได้”

อีกตอนหนึ่งหลวงพ่อดำกล่าวไว้ในพระธรรมเทศนา เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ.

๒๔๙๗ ว่า

(ถาม) นิพพานอยู่อย่างไรกัน อยู่ที่ไหน เขาวานิพพานอยู่ในใจ

(ตอบ) คำว่า นิพพาน นะ

นิขุขนต์ นิพพาน ใจของเราออกจากกิเลสเครื่องร้อยได้ เป็นตัว นิพพาน นี่นิพพานไม่อยู่กับใจเสียแล้ว ใจออกจากกิเลสเครื่องร้อยรัดไป

(ถาม) ตัวใจที่ออกจากกิเลสเครื่องร้อยรัดนั้นหรือตัวนิพพาน กิเลส เข้าไปเียบร้อยอยู่นั้น หลุดออกเสียจากกิเลส ขาดออกไปเสียจากกิเลส นั้นหรือเป็นตัวนิพพาน

(ตอบ) นั่นเป็นตัวยออกจากกิเลสเครื่องร้อยรัด เมื่อออกจากกิเลสเครื่องร้อยรัดแล้วจึงไปสู่นิพพานอีกครั้งหนึ่ง

นิพพานแยกออกเป็นสอง

สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ

อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ

“สอุปาทิเสสนิพพาน” เหมือนพระพุทธเจ้าได้สำเร็จพระพุทธเจ้าแล้ว แต่ว่าชั้นปัจจุ (ชั้น ๕ = ร่างกาย กายเนื้อ) ยังปรากฏอยู่ สิ้นสอนเวไนยสัตว์อยู่ ๔๕ ปี ในระหว่างนั้นเป็น สอุปาทิเสสนิพพานธาตุทั้งนั้น เป็นสอุปาทิเสสนิพพาน

ส่วน “อนุปาทิเสสนิพพาน” เมื่อพระพุทธเจ้าครบ ๘๐ พรรษาแล้วที่จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน.....เมื่อพระพุทธเจ้าถึงอายตนิพพานนั้นแล้วอยู่ในนิพพานแล้วขณะใด ขณะนั้นเรียกว่า อนุปาทิเสสนิพพาน.....

(ถาม) อายตนิพพานนั้น เมื่อธรรมกายของพระพุทธเจ้ายังไม่ได้เข้าไป มีอยู่ไหมละ

(ตอบ) มีอยู่ เรียกว่า อายตนิพพาน

บาลี บริหารตำรับตำราไว้ว่า

อตฺถิ ภิกฺขเว ตทายตฺนํ... ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย นิพพานเป็นอายตนะมีอยู่.....

พระพุทธเจ้ายังไม่ได้เข้านิพพาน พระอรหันต์ยังไม่ได้เข้านิพพาน ก็เป็นอายตนะคอยรองรับอยู่ เหมือนอย่างกับตาของเรามีอยู่ ยังไม่เห็นรูป รูปมันยังมาไม่ถึง ตายังไม่มา ถึงรูป รูปยังไม่มาถึงตา ก็ไม่เห็นกัน (แต่) ก็มีอายตนะอยู่แล้ว.....อายตนะคือหู เสียงมันยังไม่มาถึงก็ไม่ได้ยินกัน พอเสียงมาถึงก็ได้ยินกัน เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ มีอายตนะเครื่องรับทั้งนั้น นี่เป็นอายตนะของโลก อายตนิพพานเป็นของละเอียด ละเอียดทีเดียว.....

“นิพพาน” นั้นแหละได้ชื่อว่าเป็นอายตนะหนึ่ง เรียกว่า “นิพพาน”

เฉยๆ ไม่เรียกว่า “พระนิพพาน”

“ธรรมกาย” ของพระลัทธิธรรมาจารย์ เข้าไปอยู่ในนิพพานนั้น
เรียกว่า “พระนิพพาน”

“ธรรมกาย” นั้นเรียกว่า “พระนิพพาน”

แต่ว่า “นิพพาน” ที่ยังเป็นเครื่องรองรับนั้นเรียกว่า “อายต-
นิพพาน” หรือ เรียกว่า “นิพพาน” เฉยๆ

“พระนิพพาน” คือ “พระเข้านิพพาน” ให้รู้จักหลักอย่างนี้นะ”

(หมายเหตุ การถาม-ตอบ ในพระธรรมเทศานี้ไม่ได้มีผู้ถามในขณะที่หลวงพ่อดเทศน์ หลวงพ่อท่านยก
คำถามขึ้นมา เพื่อใช้เป็นการอธิบายขยายความ แต่ได้ใส่ข้อความในวงเล็บว่าถาม-ตอบ เพื่อแยกคำให้ชัดเจนขึ้น
เท่านั้น)

นอกจากหลวงพ่อก็ได้อธิบายถึง “นิพพาน” และ “พระนิพพาน” ให้ได้เข้าใจแล้ว
ท่านยังชี้หนทางไปนิพพานให้อีกว่า ถ้าปรารถนาไปนิพพานแล้วก็สามารถทำได้ หลวงพ่อ
กล่าวไว้ในพระธรรมเทศนา เรื่อง **หลักการเจริญสมณวิปัสสนากรรมฐาน** ว่า

“ถ้าจะไปสู่มรรคผลนิพพาน ต้องเข้ากลางดวงนั้นแห่งเดียว ไปได้
ทางเดียว ทางอื่นไม่มี

เมื่อเข้ากลางดวงศูนย์นี้ได้แล้ว เรียกว่า ดวงปฐมมรรค นัยหนึ่ง

อีกนัยหนึ่ง ดวงนั้นแหละ เรียกว่า เอกายนมรรค แปลว่า หนทางเอก
ไม่มีโท สอง แปลว่า หนทางหนึ่ง สองไม่มี หนึ่งที่เดียว

(อีกนัยหนึ่ง) ดวงนั้นแหละ เรียกว่า ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน

เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหมดในสากลโลก สากล-
ธรรม พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ จะเข้าไปสู่นิพพานต้องไปทางนี้ทาง
เดียว ไม่มีทางแตกแยกจากกัน ไปแนวเดียว ทางเดียวกันหมด แต่
ว่าการไปนั้น บางท่านเร็วบางท่านช้า ไม่เหมือนกัน

คำว่าไม่เหมือนกันนี้แหละ ถึงจะได้ชื่อว่าไม่ช้ากัน คำว่าไม่ช้ากัน
เพราะเร็วกว่ากัน ช้ากว่ากัน แล้วแต่นิสัยวาสนาของตนที่สั่งสมอบรมไว้

แต่ว่าทางไปนั้นเป็นทางเดียวกันหมด เป็นเอกายนมรรค หนทางเส้นเดียว
เมื่อจะไปต้องหยุด”

อีกตอนหนึ่งในพระธรรมเทศนา เรื่อง โอวาทปาฏิโมกข์ แสดงเมื่อวันที่ ๒๐
ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๗ ว่า

“ด้วยความอดทน ด้วยความหยุด ด้วยความอดใจนั้นแหละจึงเข้า
นิพพานได้ ถ้าไม่มีความอดทน ไม่มีความหยุด ไม่มีความนิ่ง อย่างหนึ่ง
อย่างใดแล้ว เข้านิพพานไม่ได้”

การฝึกใจให้หยุดอยู่ที่ศูนย์กลางกาย เข้าถึงดวงปฐมมรรคเป็นเบื้องต้น แล้วไป
ทางกลางดวงปฐมมรรค เข้าถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ
จนเข้าถึงภายในกายเป็นลำดับไป จนถึงธรรมกาย ถึงธรรมกายแล้วก็ไปนิพพานได้

หลวงพ่อดำปากน้ำท่านเป็นผู้หยายของที่คว่ำ ปิดของที่เปิด บอกทางแก่ผู้หลง
ทาง และส่องประทีปในที่มืดให้บุคคล ผู้มีนัยน์ตาดีได้เห็น ฉะนั้น

อายตนนิพพานมีอยู่ ทางไปนิพพานก็มีอยู่ พระนิพพาน คือพระธรรมกายก็มี
อยู่ แต่เป็นเหมือนของที่คว่ำไว้ ปิดไว้ไม่ให้ชาวโลกได้รู้ได้เห็น

หลวงพ่อดำอายตนนิพพานที่ถูกคว่ำไว้ และเปิดอายตนนิพพานที่ถูกปิดไว้ ให้
ชาวโลกได้เห็น โดยบอกอย่างตรงๆ ว่าอายตนนิพพานนั้นมีอยู่จริง และยังได้บอกหนทาง
ไปนิพพานอย่างชัดเจนว่า ต้องไปทางกลาง กลางดวงกลางกาย ด้วยวิธีการ “หยุด”

นิพพานที่ดูเป็นเรื่องไกลความเข้าใจ เป็นเรื่องที่สุดเอื้อม เหมือนของสูงที่อยู่
สุดคว่ำ หลวงพ่อได้ชี้แจงแสดงไว้ว่าสามารถเข้าถึงได้ด้วยการปฏิบัติธรรม ทำให้ “หยุด”
ตามที่ท่านได้สั่งสอนไว้ ทำให้มีกำลังใจว่านิพพานที่พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย
ท่านดำเนินไปถึงแล้ว เราเองหากปฏิบัติถูกทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย
ก็สามารถไปถึงนิพพานได้เช่นกัน

โดยเนื้อหาคำเทศน์สอนของหลวงพ่อก็ไม่ได้มีเพียงเรื่องเกี่ยวกับดวง ๖ ดวง ภายใน
กาย ธรรมกาย และนิพพาน ตามที่ตามรอยฯ ได้ยกมาเป็นตัวอย่างเท่านั้น หากแต่
ว่าหมวดธรรมคำสอนอื่นๆ เช่น มงคลสูตร อัมมจักกัปปวัตตนสูตร อาทิตตปริยายสูตร
โอวาทปาฏิโมกข์ ฯลฯ ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ หลวงพ่อก็ได้อธิบายแนวทาง

ปฏิบัติที่ตรงต่อนิพพานไว้อย่างชัดเจน

หากว่าธรรมที่หลวงพ่อดีเข้าถึงไม่ใช่ของจริง คงไม่สามารถอธิบายหมวดธรรมที่มีกล่าวไว้ในพระไตรปิฎกได้อย่างกระจ่างชัดเช่นนี้ หมวดธรรมใดๆ ที่ค้างคาน่าสงสัยหาผู้อธิบายให้ความกระจ่างไม่ได้ หลวงพ่อก็ได้อธิบายให้ความกระจ่างส่องแนวทางในการปฏิบัติตามอย่างชัดเจน ทำให้ผู้ฟัง ผู้ศึกษาได้เกิดปิติ มีกำลังใจสร้างบารมีไปนิพพานได้เสียตายแต่คำสอนที่หลงเหลืออยู่ในปัจจุบันมีเพียงไม่กี่สิบกัณฑ์ หมวดธรรมบางข้อจึงไม่มีคำอธิบายของหลวงพ่อดีปากน้ำฝากไว้ให้ศึกษา แต่อย่างไรก็ดียังมีหลักปฏิบัติตามทางสายกลางที่ตรงต่อนิพพานไว้ให้ได้ศึกษาปฏิบัติตาม ธรรมหมวดใดที่ยังสงสัยค้างคาใจ ก็คงพอจะมีกำลังใจว่า หากปฏิบัติถูกต้องตามทางสายกลางแล้ว สามารถไปเรียนรู้พระธรรมทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นได้ไม่ยากนัก

พระคุณของหลวงพ่อดีที่ชี้ทางไปนิพพานอย่างกระจ่างใจนี้ เป็นความซาบซึ้งที่อยู่ ในจิตใจของผู้ปฏิบัติที่ได้เข้าถึงทุกคน

หากไม่มีหลวงพ่อดีก็คงไม่มีคำสอนที่มุ่งตรงต่อนิพพาน มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้กับชาวโลกอย่างเราในวันนี้ พระคุณของท่านจึงมีมากล้นจนถ้าหากจะบรรยายแม้เกิดแล้วตายอีกล้านชาติ ก็มิอาจจะกล่าวบรรยายพระคุณท่านได้หมดสิ้น

